

Haberler > Yazarlar > İpek Özbey > Siyaset Bilimi Derneği Başkanı Profesör İlter Turan: ABD halen YPG ile ilişkiyi tartışıyor

İpek Özbey

Siyaset Bilimi Derneği Başkanı Profesör İlter Turan: ABD halen YPG ile ilişkiyi tartışıyor

3 Haziran 2017

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın ABD ziyareti sırasında en kritik soru, "YPG'ye verilen silahlara nokta konabilecek mi" oldu. Bu konuda net bir sonuç alınamasa da Erdoğan YPG için terörist vurgusu yaparak, 'Türkiye'nin gerekirse YPG'ye karşı angajman kuralını işletip kimseye sormadan vuracağını' Beyaz Saray'dan ilan etti. Ziyaret öncesi "Türkiye'yi tatmin edecek bir orta yol bulunması güç" diyen Uluslararası Siyaset Bilimi Derneği Başkanı Profesör İlter Turan ile iç ve dış politikayı konuştuk. Prof. Turan, Washington'da YPG ile ilişkilerin nasıl yürütüleceğine dair tartışmaların sürdüğü görüşünde.

- ABD temasları nokta, virgöl, ünlem gibi işaretlerle yorumlandı. Size göre hangisi?

Uluslararası ilişkileri değerlendirirken noktalama işaretleri kullanmamak daha doğru olur. Sayın Cumhurbaşkanımız Birleşik Devletler'e belirli beklentilerle gitti. Ne cevap geleceği de biliniyordu

asında. Aynı zamanda bu ilişkinin bir sarsıntı geçirdiğine ilişkin değerlendirmeler yapılıyor. İki taraf da arada anlaşmazlıkların ilişkiyi değiştirici veya zedeleyici nitelikte olmadığını ifade etti. Hatta ziyaret sonrası yapılan açıklamalar Amerikan-YPG ilişkisinin ne olacağıyla ilgili sınırları netleştirmeye çalıştı.

- Dışişleri Bakan Yardımcısı Jonathan Cohen'in yaptığı, "YPG ile ilişkimiz geçici, taktiksel bir al-verere dayalı" açıklamasından mı bahsediyorsunuz? "Giderken ziyaretin sonucu belliydi" diyorsunuz. Peki, neden bu kadar anlam yüklendi?

Şunu hatırlamak lazım ki, bu seyahatin çok önemli olduğu fikri sadece basının yarattığı bir fikir olmaktan ziyade Sayın Cumhurbaşkanı'nın çevresinin yaymaya çalıştığı bir fikirdir. Bir süredir izlenmekte olan çizginin devamıdır bu.

- Hangi çizginin?

Daha ABD başkanlık seçimleri yapılmadan Türkiye, Hillary Clinton'ın yeterince Türk dostu olmadığına dair görüş geliştirmiş, Türkiye açısından Trump'ın kazanmasının iyi olacağını, pek açık olmasa da ifade etmişti. Ve Trump kazandıktan sonra da açıkça Türk-Amerikan ilişkilerinin daha iyi olmasının beklendiği değerlendirildi. Kısa süre içinde bir görüşme yapılmasına ilişkin özlemler dile getirildi. Türk-Amerikan ilişkilerinin bir önceki dönemde kaybettiği ivmeyi kazanacağı ümit ediliyordu. Kazandı mı? Henüz 'Evet' demek için erken. Ancak görüşmenin dostane olduğu anlaşılıyor.

- Bu 'dostane' tavrın diplomaside bir anlamı var mı?

Amerikan hükümeti YPG'ye silah vereceğini bir kere daha teyit etti. Zaten veriliyordu, gizlisi yoktu. Bu kez verilecek silahların daha nitelikli olması söz konusu. Hatta Amerikan Savunma Bakanlığı bu işi çok daha önce de yapmak istemiş ama tahmin ediyorum ki Başkan'ı ikna etmesi için biraz vakit geçmesi gerekti. Anlaşılıyor ki, ABD içerisinde de YPG ile ilişkilerin nasıl yürütüleceğine dair bir tartışma var. Sonuçta YPG'nin şu an DAESH'e karşı en etkin mücadeleyi vereceği düşünülendiğinden bu yola gidilmiş.

- Ziyaretten bir gün önce silah verme kararının açıklanması ve FETÖ lideri Fetullah Gülen'in Washington Post gibi bir gazetede makalesinin yayımlanması önceden bir sinyal miydi?

Diplomaside bu, "Konuyu fazla da masaya koymayın" anlamını taşır. "Biz kararımızı verdik, müzakere edilecek bir durum yoktur" demektir. Buna karşılık Washington Post gazetesinde çıkan yazı Trump yönetiminin mesul tutulacağı bir şey değil. Gülencilerin Amerika'daki teşkilatlanmasının ve etkisinin bir ifadesi olarak değerlendirmek gerekir. Beni şaşırtan husus şudur: Böyle bir şeyi yayımlamadan önce Washington Post'un ne kadar doğru olduğunu dikkatlice incelenmesi gerekirdi. Fakat Amerika ve Avrupa'da basın hükümet açıklamalarından çok muhalefet açıklamalarına itibar etme temayülü olduğu da bir gerçektir.

2003'TEN SONRA TOPARLANAMADI

Trump'ın yönetim kademesinin ağır tooları bir zamanlar Afganistan'da teröristlerle birlikte

Ruslara karşı birlikte savaşmış askerlerden oluşuyor. Bu grup, YPG kararında ne kadar etken olmuştur?

Bir kere şunu hatırlamamız lazım, YPG ile ilgili politika uzun sürede oluşturuldu. Tek tek belki sadece şu ya da bu komutanın etkisinde olduğunu söylemek doğru olmaz. Ancak şu hususu gözden kaçırmamak lazım: Amerikan savunma kurumları içerisinde Türkiye'ye duyulan güvenin zaman içinde aşındığı ve Türkiye'nin yeterince güvenilir bir müttefik olmadığı kanaatinin yaygınlaştığını görüyoruz.

2003'te Irak harekâtında Amerika'ya destek sağlanmamasından söz ediyorsunuz değil mi?

Evet, verilen söz tutulmadı. ABD askerlerinin uzun süre karaya çıkmasına izin verilmedi, karaya çıktıklarında yere yatırılıp üstleri arandı. Onlar da Irak'ta çuval olayıyla bir tür cevap verdiler. O zamandan başlayan, bir türlü toparlanamayan bir ilişki bozukluğu oldu. Obama yönetiminin son günlerinde DAEŞ'i haritadan silmek konusunda YPG ile işbirliği yapma fikri iyice yerleşmişti. Bu bilgi ne kadar güvenilir bilemiyorum ama bir yoruma göre, aslında Obama bu silah yardımı işini Trump'a bırakmamayı teklif etmiş. Trump 'Yok ben ilgilenirim' demiş. Yani sadece Afganistan'da hizmet etmiş generallerin ya da Trump yönetiminin tek başına verdikleri kararlar değil bunlar.

- Rusya Lideri Putin, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın uçağı Washington yolundayken 'YPG'yle temasları devam ettireceğiz' diye açıklama yaptı. Şöyle sorayım; Türkiye, Suriye'de ABD ve Rusya'nın kışkacına sürüklenir mi?

Rusya'nın YPG ile ilişkisi bir hayli eski. Hatta hatırlayacaksınız, bundan bir yıl kadar önce YPG'nin Moskova'da bir temsilcilik açması söz konusu olmuştu. Dolayısıyla Rusya'nın açıklaması şaşırtıcı değil. ABD'den farklı olarak tanıdığını ama silah vermediğini söylüyor. Büyük devletler rekabeti açısından olaya baktığınızda Rusya'nın YPG'yi sadece ABD'ye teslim etme arzusunda olmadığı görülüyor. İki süper gücün hedefinde de DAEŞ'i coğrafyadan silmek var. Doğru veya yanlış; her ikisi de Türkiye'nin DAEŞ konusunda kendileri kadar hassas olmadığını düşünüyorlar. Türkiye, bunun böyle olmadığını defalarca dile getirdi. Geçmişte DAEŞ'in elemanlarını Türkiye üzerinden karşı tarafa geçirmiş olması olumsuz değerlendiriliyor. ABD vazgeçerse Rusya YPG'yi destekler mi, sanmıyorum. Hem Türkiye hem Suriye'yi karşısına alması lazım.

- Peki dengeler bu kadar hassasken "Türkiye'ye herhangi bir saldırı olursa kimseye sormadan YPG'yi vururuz" açıklaması için ne diyorsunuz. Vurursak ne olur? Angajman kuralının tarifine girer mi?

Benim tahminim YPG'nin bize bir şey yapmayacağı yönündedir. Şu anda ABD ve Rusya'nın yaptığı işbirliğini zaten Türkiye onaylamıyor. Bir de üstüne YPG'nin şımarık çocuk gibi Amerika veya Rusya'nın desteğiyle Türkiye'ye sataşmasını beklemiyorum.

SERT YAPTIRIMLAR İNCE POLİTİKA ENSTRÜMANI DEĞİL

- Kargo uçağıyla götürülen zırhlı makam aracı... 'Tercüme hatası'... Büyükelçilik önündeki sıkıntılı görüntüler de neredeyse ziyaret kadar manşetlerde yer buldu...

Burada Türk hükümeti çok hatalı hareket etmiştir. Korumaların vazifesi sadece Cumhurbaşkanı'nı korumakla sınırlıdır. Yurtdışında uygun buldukları her eylemi yapacak bir kolluk kuvveti gibi davranamazlar. Bunun yarattığı olumsuz hava Türkiye'ye itibar kaybettiriyor.

Bizi memnun etmeyen bir şey karşısında hemen aşırı tepki vermemiz doğru olmuyor. Açık toplumlarda etkili olmak istiyorsanız, insanları ikna etmeniz lazım. İnsanları ikna etmeniz için ise güvenlerini kazanmanız gerekiyor. Sizi memnun etmeyen bir gelişmeyle karşılaştığınızda ilk tepki gelişmenin kaynağını baskı altına almak olunca peşinen kaybediyorsunuz. Yöneticilerimiz yeterince sabırlı değiller. Hemen sert yaptırımlar istiyor, sert sözler söylüyorlar. Sert sözler ve yaptırımlar ise ince politikanın enstrümanı olamıyor. Ve ters tepiyor.

- Türkiye Batı'yı ikna etme noktasında neden sıkıntı yaşıyor?

Ülkemizde yeterli özgürlük ortamı olmadığı için, yabancı basında ağırlıklı olarak ve bazen tamamen muhalefetin söylediklerine yer verme temayülü yaygın. Daha önce temas ettiğimiz Washington Post yazısında da karşılaşılan durum budur.

- Türkiye'nin hem Ortadoğu hem AB hem de iç politikada yeni bir dile ihtiyacı var mı?

Elbette var. Üslup konusunda son derece titiz davranmak gerekiyor. Uluslararası ilişkilerde uyguladığınız politikalar her zaman sizin öngördüğünüz sonuçları vermeyebilir, başarılı olmayabilir. O zaman, politikaların değiştirilmesi için o politikalardan sorumlu kişilerin yerini başka vizyonları savunan kişilerin alması lazım. Bu mümkün olacak mı, bundan emin değilim.

- Önümüzdeki dönemde yaşayacağımız en büyük problem nedir?

Türkiye'nin özgürleşmesi ve laik yapısını koruması, geliştirmesi lazım. İnsanların inançlarına, yaşam biçimlerine saygı gösterilmeli. Kimse birbirine kendi anlayışını hükmedici biçimde dayatmamalı. Bunu yapmazsak toplumdaki ayrışmalar varlığımızı sürdürmemizi zorlaştıracaktır. Çoğulculuğun tabiileşmesi yoluyla gerçekleşen bir birliğin gelişmesine çalışmalıyız. Ülkemiz başarılı ve mutlu insanların diyarı olsun istiyorsanız çoğulculuğun yerleşmesine fırsat verilmesi şarttır.

OHAL, HESAP VERMEZLİĞİ TAHRİK EDER

- Sayın Cumhurbaşkanı davetli bulunduğu TÜSİAD toplantısında "Her şey huzura kavuşmadan OHAL'i kaldıramayız" dedi. Bu durum Türkiye'de neyi/neleri eksiltir?

Olağanüstü Hal Türkiye'nin hiçbir zaman içinden tamamen çıkmadığı bir uygulamadır. Her devirde kısmi, bölgesel veya ülke çapında birtakım uygulamalar yürürlükte olmuştur. Uygulamaların zaman içerisinde hukuki çerçevesi değişmiştir. OHAL, karşımıza kamu otoritesinin hesap vermezliğini tahrik ve teşvik eden bir yapı olarak çıkıyor. OHAL, olağanüstü durumlarla baş etmek maksadıyla, kısa süreler için ve titizlikle kullanılması gereken bir yöntemdir. Bizde ise bir yönetme kolaylığı olarak kabul ediliyor. Öyle olunca da uzatma temayülü güçleniyor. Neticede daha az demokratik bir ülke oluyorsunuz. Dış dünya size baktığında sizi otoriter bir sistem olarak görüyor. Ağır eleştirilere muhatap oluyorsunuz.

AK PARTİ'NİN 'YENİ DÖNEMİ'

- AK Parti dün kongre yaptı. Bu süreçte AK Parti'nin toparlanma-yeniden yapılanma sürecine gireceği

söyleniyor. Bunu nasıl okumalıyız?

AKP'nin girdiği dönemin yeni olduğu tamamen kendilerinin ifade ettiği bir şey, bizim aynen kabul etmemiz gerekmiyor. Esas itibarıyla Cumhurbaşkanımız anayasa değişmeden önce de birçok bakımdan partisinin lideri gibi hareket etmekteydi. Son anayasa değişikliği 'yeni' değil, daha çok durumu tescil mahiyetindedir. Ancak AK Parti'nin referandumdan pek başarılı çıktığını söyleyemeyiz. Tabii partiler istemedikleri sonuçlarla karşılaşınca izledikleri yolu gözden geçirme baskısını hissedyolarlar. O ayarlamaların bir bölümü bazı insanların görevlerini kaybetmeleri yönünde olabiliyor. Bazıları bir sonraki seçimde aday gösterilmeyecek olabiliyor. İktidar partisi içinde bir hareketlilik yaşanacağı kesin. Ama önemli politika değişiklikleri olur mu bilmiyorum.

SÖZCÜ'YE GÖZALTI

“GEREK hükümet gerek yargı, her türlü muhalefet ve eleştiriyi FETÖ ile ilişkilendiriyor. Çoğu zaman bu ilişkilendirme yok denilebilecek kanıtlara dayandırılıyor. 15 Temmuz'da yaşanan şokun ve ardından ortaya çıkarılan örgütlenmenin hükümet katında derin bir endişe yaratmış olması doğaldır. Ancak, bu ruh halinin her türlü muhalefet ve eleştiriye tahammülsüzlüğe dönüşmesi hem demokrasimizi zedeliyor hem de ülkemizin dünya nezdindeki algılanmasını çok olumsuz etkiliyor.”

KİMDİR?

BİLGİ Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Profesörü İlter Turan, 1998-2001 arasında üniversitenin rektörlüğünü yaptı. Amerikan ve İngiliz üniversitelerinde ders verdi. Uluslararası ilişkiler alanında birçok yabancı yayın için makale yazan Turan, Türk-Amerikan ilişkilerini yakından takip eden Turan, 2004 yılında ABD Başkanı Bush ile NTV için Beyaz Saray'da bir röportaj yaptı. Emeritus Profesör, geçen yıl Uluslararası Siyasal Bilimler Derneği Başkanlığı'na seçildi.

HER YERDE HÜRRİYET

DİĞER KANALLAR

[Facebook](#) [Twitter](#) [RSS](#)

Kişisel Verilerin Korunması

Hürriyet Kurumsal

Bize Ulaşın

Hürriyet
com.tr

© Copyright 2022 Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.